

Bokredaktör: Gun Berfelt Tel: 08-790 34 80

Forskning, politik och personligheter

Daniel J Kevles. **The Baltimore case. A trial of politics, science, and character.** 509 sidor. New York–London: W W Norton & Co, 1998. Pris £21. ISBN 0-393-04103-4.

Recensent: Bertil B Fredholm, professor i farmakologi, institutionen för fysiologi och farmakologi, Karolinska institutet, Stockholm.

»Fallet Baltimore» är berättelsen om anklagelserna från en postdoc, Dr Margaret Otoole, hos dr Theresa Imanishi-Kari, mot slutsatserna i ett arbete i den ytterst prestigefyllda tidskriften »Cell» den 26:e april 1986 med titeln »Altered repertoire of endogenous immunoglobulin gene expression in transgenic mice containing a rearranged mu heavy chain gene» och med Weaver D, Reis MH, Albanese C, Costantini F, Baltimore D, Imanishi-Kari T som författare. Anklagelserna eskalerade när paret Stewart och Feder på NIH, vetenskapsvärldens självutnämnda Savonarola-figurer, engagerades och ännu mer när ett kongressutskott kom in i bilden.

Detaljerad redogörelse av ett ödesdrama

Nobelpristagaren David Baltimore är den mest kände av medförfattarna i det kritiserade arbetet, och trots att han aldrig anklagades för oegentligheter har det tragiska händelseförloppet kommit att associeras med honom. Den som rådde riktigt illa ut var emellertid dr Theresa Imanishi-Kari, vars forskning stoppades i flera år och vars karriär allvarligt försenades.

Fallet var mycket omskrivet, och boken beskriver på ett mycket väldokumenterat sätt – kanske till och med alltför detaljerat – vad som hände. Trots att ämnesområdet för den omdebatterade artikeln är tämligen esoteriskt lyckas vetenskapshistorikern Daniel Kevles förklara vad arbetet handlar om och vad konflikten rörde sig om. Han beskriver de olika personernas ställningstaganden, och han redogör för utredningsarbetet i detalj. Speciellt detaljerat redo-

gör han för den slutliga juridiska värderingen av bevisen mot Imanishi-Kari, som ledde till att hon – tio år efter att uppståndelsen började – kom att frikännas från skuld.

Det som gör att boken är läsvärd och tankvärd är emellertid framför allt att den låter de olika deltagarna i ödesdramat framstå som personer av kött och blod. Samtliga kontrahenter är ytterst begåvade och försedda med en stark tro både på sig själva och på att de har en mission i livet.

Detta gäller inte minst de två mest formidabla figurerna i berättelsen – Dingell och Baltimore. Deras konfrontation vid ett utskottsförhör var säkerligen en viktig anledning till att det hela gick så långt som det gjorde. John Dingell ledde sitt förhör på ett sätt som kommer en att tänka på McCarthy-erans utskottsförhör, och han blev rasan när David Baltimore vägrade att följa ritualen utan i stället läxade upp utskottet.

Prestigefyllda politiker och skandalsugna medier

Boken visar att vetenskapsmän och -kvinor är människor av kött och hett blod. Det framgår att den vetenskapliga processen inte bara kräver ett passivt registrerande av objektiva sanningar utan också involverar ett omfattande tolkningsarbete.

Boken avslöjar den olust som många politiker känner inför en verklighet de inte förstår, vilken bedrivs av människor som inte sällan anser sig förmer än politikerna, och hur vissa politiker ohejdat tar chansen att söka kväsa sådana uppstudsiga element. Under de senaste fyra åren i Sverige har det framgått att dessa tendenser inte är specifikt amerikanska. Boken visar hur dagstidningsjournalistikens värdering av »skandaler i etablissemangen» som det mest intressanta kan utnyttjas på ett skamlöst sätt till att driva kampanjer och hur glatt medierna låter sig utnyttjas på detta sätt. Den visar också hur förvånansvärt dåliga medierna är på att skildra vad forskning går ut på och varför olika forskare kan ha olika uppfattningar i sakfrågor.

Viktiga frågor kring forskning och samhälle

Det är kort sagt en bok som reser många viktiga frågor rörande samspelet mellan frontlinjeforskningen och det samhälle där den bedrivs. Dessa är mycket viktiga framtidsfrågor, och boken förtjänar en vid läsekrets. •

Läkaryrket i läkarperspektiv

Michael A LaCombe, ed. **On being a doctor.** 179 sidor. Philadelphia: American College of Physicians (ACP), 1995. ISBN 0-943126-39-8.

Recensent: Knut Aspegren, professor i klinisk medicinsk pedagogik, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Köpenhamns universitet.

Tillkomsten av denna bok är något ovanlig. 1990 påbörjades i den ansedda medicinska facktidsskriften »Annals of Internal Medicine» en avdelning med rubriken »On being a doctor». Läsekreten inbjöds att sända in bidrag, och sådana kom från stora delar av världen. Ett urval av dessa utgör texten i boken.

På 179 sidor finner man 30 dikter och 43 essäer. Alla bidragen, som genomgående håller hög kvalitet, är med ett undantag skrivna av läkare. Undantaget är en dikt som är författad av en sjuksköterska. Den har formen av ett palindrom eller kanske snarare en rebus. Den handlar om ett operationspreparat och kan läsas på tre olika sätt, varvid det centrala temat vid varje läsning får en något annorlunda innebörd.

Känslor och tankar i läkarens yrke

I bokens företal uppges att de publicerade bidragen i »Annals» till stor del handlat om läkarens möte med och reaktioner på döden och döendet. Andra teman är: att bli läkare, att möta patienter, att känna osäkerhet och uppleva misslyckanden och glädje och förundran inför människan som biologisk varsel.

Alla bidrag innehåller erfarenheter och upplevelser som varje läkare känner igen och kan identifiera sig med. Därför tar det tid att komma igenom boken. Påfallande är att oavsett kulturell bakgrund och specialitet så är erfarenheterna och reflektionerna likartade. Det är för att de berör det som är centralt för varje läkare.

Detta är alltså en bok som handlar om emotionerna i läkarens yrke sedda i ett läkarperspektiv. Därför är den av intresse både för läkare och för den utanför yrket som vill försöka förstå den sidan av en läkares arbete och liv. •